

Črnogoro tako prakticirajo, da se povrnejo selitveni stroški vsem kompetentom, ki dobe službo na podlagi razpisa.

Obrambni vestnik.

—ob Klerikalni kašipot vsemu učitelstvu. »Slovenski Gospodar« in »Straža« kaj rada napadata učitelstvo. Brusita si svoj strupeni jezik na »Udruženju jugoslov. učiteljev« ter pridno sikata na učiteljski stan. Skoro vsaka številka teh listov bruhla trup na nas, kakor da gre za stavo, ponižati naš stan pred narodom za vsako ceno. Ti napadi naj nam bodo izpodbuda, se še bolj okleniti svoje organizacije ter izvrševati točno to, kar je pokrajinska skupščina UJU v Krškem sklenila. Ti napadi naj kažejo vsakemu zavednemu učitelju in učiteljici tudi pot, po kateri naj hodi.

—ob O preganjanju naprednega učitelstva in uradništva piše »Jutro«: Klerikalci delajo liste, katere državne uslužbenec bi odpustili ali upokojili. A stvar ne pojde tako lahko, ker imamo Državni svet, ki deluje in sodi pravično. Učiteljem ne morejo blizu, ker jim je že po dosedanem zakonu zajamčena stalnost in »nepremestljivost«. Tako tudi sodnikom rednih sodišč. Glede drugih državnih uslužbencev se klerikalni teroristi tolažijo s čl. 234. činovniškega zakona, ki suspendira »stalnost« do 1. septembra 1926. Toda suspenzija stalnosti ne daje vladi pravice, da uradnike premešča in upokojuje po slobodni volji. Razlika med »stalnostjo« in »začasnostjo« je potegnjena s povsem drugih kriterijev. Da bi bili vsi državni uslužbenci, ki jim je po členu 234. odvzeta stalnost, danes še »začasni«, tega pač nihče resno ne more trditi. Kaj je zakonodavec hotel povedati z nenadno interpoliranim členom 234., o tem si večina pravnikov zaman beli glavo. Člen 141. veli, da se »državni uslužbenec ne sme upokojiti, preden dovrši število službenih let, potrebnih za dosego popolne pokojnine«, razen izjemnih primerov, ki jih navaja člen 141. Nikjer ni povedano, da k pojmu stalnosti spada neupokojljivost. Z ozirom rom na nejasnost člena 234. in zvezo s členom 224. pač ni možno v suspenziji stalnosti videti suspenzijo neupokojljivosti, ampak največ suspenzijo nepremestljivosti, razen tega pa tudi raznih drugih s stalnostjo vezanih ugodnosti. Ne more se tajiti, da bi se dalo v suspenzijo »stalnosti« položiti tudi ta zmisel, da se lahko v tem času vsakega činovnika upokoji, a nejasnost, zagražena od zakonodavca, pač ne more iti prizadetemu v kvar, ko gre za omejitve občega v zakonu priznanega načela. Državni svet se v razlagi člena 234. drži stališča, ki je

priznava pravicam uradništva, kakor je to ves zakon do »Prehodnih odredb«. Pensioniranje državnih uslužbencev torej ne pojde. Kdor bi padel pod upokojitve, se pritoži na Državni svet. Sicer pa naj z ozirom na člen 234. pazi, da mu bo po stari pragmatiki v primeru upravičene upokojitve priznana pokojnina na podlagi poslednje plače, t. j. plače, ki jo prejema po novem zakonu. Tudi v tem primeru poskrbi, če ne gre drugače, za remedium pritožba na Državni svet. Ravno tako je izključeno, da se uradniki stavijo »na razpoložanje«, ako za to ni po zakonu predvidenih pogojev. Nova vlada se bo zaradi preganjanja uradnikov prav kmalu nahajala pred Državnim sodiščem, ki bo že znalo privedi zakon in pravico do zmage.

—ob Nesramna beležka o našem učitelstvu, tako piše »Tabor«: »Slovenec« je prinesel te dni med svojo ostalo ofenzivo proti naprednemu uradništvu tudi izzivajočo beležko, v kateri cinično javlja, da je do nadaljnega ukinjen sprejem v Slomškovo zvezo. Kakor ostalo grmenje, tudi ta psovka ni padla nikamor drugam kot nazaj v škofovo tiskarno. Klerikalci naj bodo le pomirjeni. Slovensko učitelstvo ni klonilo najhujšemu klerikalnemu terorizmu pred vojno in Slomškove zveze v mariborski oblasti tudi po prevratu, niti pod ero dr. Verstovškovega prosvetnega ministroma, niso mogli ustanoviti, čeprav se je dr. Verstovšek sam pripeljal na dotično zborovanje. Nasprotno, Slomškova zveza je ostala tudi po prevratu v očeh vsega učitelstva tako ponižujoča firma, da so se v Mariboru v navzočnosti samega dr. Verstovška klerikalni učitelji sami uprli (n. pr. celo voditeljica katoliške misli med krščanskim ženstvom, ki bo govorila na klerikalnih mladinskih dneh, ravnateljica Štupca). Beležka o preklicu je bila torej vsaj zelo, zelo neumestna.

Naša gospodarska organizacija.

O ZAČETKU SLOVENSKEGA UČIL IN SAMOUČIL.

(Malo 50-letnice.)

»Kanst du selber kein Ganzes sein.

So füg Dich als dienendes Glied dem Ganzen Dich an.«

Na te vrstice slavnega Götheja se spominjam vselej, kadar čitam o »Tvornici učil in šolskih potrebščin«. Kako se divim temu velikanskemu podjetju pogumnega slovenskega učitelstva v Ljubljani, kako na tihem

hvalim, pojem slavo podjetnim tovarišem!

Kako težko je bilo pred leti, pred 30, 40 in 50 leti glede preskrbe šolske mladine s samoučili in učitelstvom z najpotrebnejšimi učnimi pripomočki! Toda tudi pred 50 leti se je malo število hrabrih učiteljev trudilo, da bi kot člani nevelikega števila rodoljubov koristili v pogledu nabave učil in samoučil in pripomogli k večjemu šolskemu napredku.

Osnovali so v Ljubljani društvo »Narodna šola«, ki je revnim šolam brezplačno pošiljalo (ali vsaj po jako znižanih cenah) učila in samoučila, namreč razne zvezke za lepopsije in spisje in druge pisanke ter risanke. Toda vse to blago je nekako do leta 1873./74. imelo le nemško lice: »Schreibtheke«, »Zeichentheke«. To šolsko blago je imelo na licu le kakšno obskurno sliko, slabo sliko, kakšne zveri ali kaj sličnega. Papir je bil večinoma slab in niti vreden svoje sicer ne previsoke cene.

Izdelovalo se to blago niti ni doma na Slovenskem. Temu nedostatku je hotela odpomoči »Narodna šola« in med drugimi tudi pisec teh vrstic, ki je bil takrat šolnik v Ljutomeru. Prigovarjal je raznim slovenskim knjigarjem, sicer si pa takrat noben naših knjigarjev ni upal imenovati »slovenski« knjigar) in tiskarjem v Mariboru, Ljubljani, Novem mestu, naj izdajo in založijo pisanke in risanke s slovenskimi napisi. Ali nobeden si ni upal. Slovenščina je bila takrat tako brez veljave in obsovažena od strani oblastnih faktorjev, da so se založniki bali, da ne bodo nič prodali tega slovenskega blaga. Kar si pa privatniki niso upali, tega se je lotil v letih 1870.—1878. pisec teh vrstic.

Tiskati je dal pri tvrdkah v Brnu in v Pragi slovenske pisanke in risanke. Na pisankah sta bila slovenska zemljevida Kranjske s sosednimi pokrajinami in Avstro-Ogrske. Tiskarne v omenjenih mestih so na zahtevo založnika preskrbele tudi dober papir, in cena ni bila visoka, pisanka le po 2 krajcarja, risanka dražja. Reklamo je delal pisec po svojem listu »Slovenski učitelj« (Maribor, 5 letnikov 1873.—1877.) in njegovi tovariši, slovenski učitelji. Trgovci in kramarji so to slovensko blago večinoma radi kupovali, dasi so se ga malo prej ogibali, ker so se večinoma bali nemškutarških nadzornikov in uradnikov.

I. L.
—g. Ganglov kamen za učiteljski konvikt v Ljubljani. Tov. Ljudevit Stiasny, okrajni šolski nadzornik v Krškem, Din 100 namesto venca o smrti nadučitelja Valentina Burnika v Metliki. — Neimenovan Din 5. — Tov. Josip Trobiš in tov. Justina Trobiš, oba z Bučke, Din 20. — Današnji izkaz: Din 125; zadnji izkaz:

nih Din 21.875; skupaj z današnjim izkazom: Din 22.000. — Lepa vsota! Znak naše stanovske zavednosti in požrtvovalnosti. Triindvajseti dinarski tisočak nam prihaja nasproti. Sprejmemo ga z odprtim srcem in radodarnimi rokami! — »Bratje, v svoje brazde sejmo, sebi obresti od svojega štejmola« (E. Gangl: »Moje obzorje«.)

Jakob Dimnik, blagajnik.

Po sklepu lista.

Tovariši in tovarišice ptujskega okraja, ki se udeležite glavne skupščine v Dubrovniku se opozarjajo, da javijo udeležbo takoj strok, tajniku poverjeništvu UJU v Ljubljani. Članske karte dobi vsak pri svojem šol. vodstvu uverenje za četrtinsko vožnjo pa pri tov. nadučitelju Gorupu v Ptuj. — Predsednik.

— UCITELJE - KNJIŽNICARJE IN ONE, KI SE ZANIMAJO ZA KNJIŽEVNOST opozarjamo, da je Učiteljska tiskarna razposlala vsem šolskim vodstvom svoj najnovejši »KATALOG« vseh slovenskih knjig. Šolski voditelji naj dajo katalog na upogled tudi učitelstvu in naj ga učitelstvo tudi samo zahteva od voditeljev. Učitelje - knjižničarje narodnih knjižnic, katerim katalog pomotoma ni bil odposlan, opozarjamo, naj ga takoj zahtevajo po dopisnici za svojo knjižnico in jim ga tiskarna naknadno brezplačno pošlje. Tudi učitelji, ki si hočejo nakupiti knjig, ga dobe.

Odgovorni urednik: Franc Strukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Globoko potrta naznanjam vsem sorodnikom, tovarišem, tovarišicam in znancem prežalostno vest, da je moj iskreno ljubljani soprog, skrben oče in zvest tovariš

GABRIJEL GRILC

nadučitelj

v pondeljek 11. t. m. v 40. letu svoje starosti nenadoma umrl.

Pogreb predragega pokojnika se vrši v četrtek 14. avg. ob 10. uri dopoldne.

Studenc pri Krškem, 12. avgusta 1924.

Dragica Grilc-Dostalova v imenu otrok in sorodnikov.

NAROČAJTE VSE ŠOLSKE POTREBŠČINE

v

UČITELJSKI TISKARNI IN TVORNICI UČIL IN ŠOLSKIH POTREBŠČIN

V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA ULICA 6.

TVORNICA UČIL IN ŠOLSKIH POTREBŠČIN V LJUBLJANI

priporočja

svojo bogato zalogo nagačenih živali, računal z 20 in 100 kroglicami, šestil, ravnil in trikotov za tablo, risalnih desk iz smrekovine in lipovine, stojal za zemljevide in druge šolske potrebščine.

V zalogi ima tudi steklenice za kuhanje vseh velikosti, epruete, razne cevi, retorte, špiritove svetilke, lesena stojala za eksperimentiranje, tlakomere, aneroide, toplomere, kompase, magnete, leče, svinčnice, zemljevide itd.

Po naročilu izdeluje tudi šolske klopi, table in opremlja šolske sobe najmodernejše in najsolidnejše.

cene konkurenčne.

Postrežba solidna.